

Einar E. Sæmundsen.

DAGBÓKARSKÝRSLA SUMARID 1921.

Dagbókarskýrsla sumarið 1921

=====

Í öndverðum júnímánudi var Eyjólfur Guðmundsson, bóndi í Hvammi á Landi á ferð á Selfossi og mæltist til þess við mig, að ég að ég yrði bráðlega á ferðinni þar efra og sæi um skógarhögg á Merkiholi. Síðan ég þá til Skógræktarstjórans og fékk samþykki hans til fararinnar, en við Eyjólfur kváðum á um stefnu dag.

Um sama leyti fékk ég og orð frá Oddi bónda á Heiði á Rangárvöllum, þar sem hann oskaði eftir að ég færi með sér um Næfurholtsskóga. Hafði Oddur þá nýtekið við eftirliti og umsjá skóga þessara, en Guðmundur á Stóra-Hofi látið af því starfi og vildi Oddur að ég athugaði með sér skógana, eða ástand þeirra, eins og það væri, er hann tæki við. Sá ég þá best að gera þetta í sömu ferðinni og inn á Merkihol og skrifaði Oddi þar að lútandi.

14. júní

Fór ég frá Selfossi eins og leið liggur upp að Hvammi á Landi.

15. júní

Fór ég frá Hvammi við 10 manns inn á Merkihol og var unnið þar að skógarhöggi um daginn. Var á Galtalæk um nóttina.

16. júní

Var ég á Merkiholi fram eftir deginum, og voru alls högnir um ca 30 hestburðir, bæði grisjað og höggnað tvær brautir með sama millibili og áður hafði gert verið. Sömuleiðis tók ég upp nokkrar plöntur, sem fluttar voru fram að Múla og Gróðursettar þar.

Seinni hluta þennann dag kom Oddur á Heiði og fór ég með honum yfir í torfur. Fórum við fyrst um instu torfuma en þar heita Geldinga- Keldu- og Hvolstorfur.

Í Geldingarlækjartorfu hefir skógurinn vaxið mikið síðustu 8 árin og ekki höggið þar neitt þar til nú að tekið var á 8 hesta. Er þar sumstaðar kominn dálaglegur dragnaviður. Sömuleiðis er alllaglegur skógur í keldnatorfu en hefir ekki verið yrktur til nokkura ára. Hvolstorfa er lítil og kjarrið lágvaxið. Þó mætti grisja þar nokkuð.

Í Vatnsdalstorfu beið okkar Auðunn í svínhaga sem eftirlit hefir með torfunni fyrir eiganda hennar, Guðjón bónda í Vatnsdal. Fórum við um hana nokkuð. Hefir mikið verið höggið þar og víðast hvar fremur illa um gengið, rjóðafelt en minna grisjað, enda eru allir skógar þessir kræklóttir, limamargur og ljótur og mönnum því nokkur vorkunn þó þeir sæðist eftir því skársta. Þó væri sjálfsagt að sýna meiri viðleitni í því að grisja heldur en gert hefir verið.

Látum við þá staðar numið með athuganirnar þennann dag, því Oddur átti von á mönnum framan að og þótti þá rétt að koma þeim til leiðbeininga daginn eftir. Fórum við svo að Galta-læk og vorum þar nóttina.

17. júní

Fórum við Oddur inn í Torfur og var Auðunn þar fyrir. Voru tveir menn komnir er skóg sóttu í Gunnarsholtstorfu á nokkra hesta. Vorum við hjá þeim dálitla stund og leiðbeindimég þeim Er þar skógur nokkur, en hefir lítið verið yrktur. Söguðu menn þessir að fleiri væru ekki væntanlegir þarna og svo við héldum eftirliti okkar áfram. Hofstorfur eru næstar þar hefir dálitið verið höggið og ekki mjög óvandlega.

Í Myrkviði og Heimaskóg hefir og nokkurt verið höggið og sumstaðar falli mikið aðgert. Þó hefir þar verið grisjað sumstaðar og ekki mjög illa.

Þaðan héldum við í Hraunteig. Þar hefir lítið verið tekið síðan ég var þar síðast haustið 1918. En beitin hefir þá gert sinn skaða á lágskógunum og sá ég talsverðan mun til hins verra. Við grisjubum 5 hestburði vestur undir ánni og við svæði það er grisjað var 1918.

Að því loknu Héldum við fram úr og náði ég að Geldingar-læk um kvöldið

Fannst mér Oddur talsvert áhugasamur um hirðing skógana og ekki ólíklegt að hann verði þá að einhverju líði. Hann vill láta taka upp skóginn og notandi borgi þá vinnu. Með því einu, og engu öðru, verði fyrst byggt fyrir að skóginum verði misboðið.

18. júní

Hélt ég svo heim. Til ferðarinnar höfðu farið 5 dagar.

Áður en ég skilst við ferð þessa vildi ég hnýta hér aftan við nokkrum athugasemdum viðvikjandi Merkihol og skógunum þar.

Skógur þessi er í miklum blóma, en þarfnast bráðar grisjunar. Svo er hann þéttvaxinn víða beinn en grannur, en bændum þykir tæplega borga sig enn að grisja hann nema á sína vísu. Taka stærstu hyslurnar og beinvöxnustu, með því líka að stutt er yfir um ána í Næfurholtsskóga. Þar þykir gott til viðarfanga, skógur þar víða stærri, en þó langt um ódýrari

Væti mikil þöri á að girða Merkiholjög það fyr en síðar og liggja þar til þessar ástæður.

Í fyrsta lagi er skógur þessi svo þroskavænlegur að hann má að ýnsu leyti telja með fegurstu ungskógum austanfjalls. Myndi hann og fljótlega vaxa og þroskast bæði til gagns og þryðis, yrði hann girtur og grisjaður þeir blettir sem grisjaðir hafa verið áður, sýna að þetta er rétt athugað.

Í öðru lagi liggur skógurinn fyrir sauðatunni að innan og hefur eyðst af honum norðvestanmeginn, þá að það hefi minkað síðari árin, eða síðan sandgræbbslan lét hlaða garð nokkurn skóginum til varnar.

Í þriðja lagi verður skógurinn fyrir miklum átroðningi, en enda liggur hann fyrir allri umferð neðan úr sveitinni, en hún er mjúll bæði að sjálfráðu fé, sem til afréttar leitast á vorum.

Svo og rekstrum, sem áður þar með bæði haust og vor. allt þetta tefur fyrir skóginum, þroska hans og vexti. EN yrði girt myndi skógurinn losna við allan átroðning, því sjálfsagt væri að flytja veg þann sem nú liggur um Merkihvöl vestur fyrir hið girta svæði og yrð öll umferð þá eftir sandinum þar. Þar er líka mjög hægt um vik að gera vagnfæran veg alla leið fram að Galtalæk, svo hægra yrði um alla flutninga heldur en nú, þar sem eingöngu er reitt á klökkum.

En yrði girt, og að því hlýtur að reka fyrr en síðar, þá er sjálfsagt að girða með velli nokkura sem liggja með Rangá innan við skógin, því þangað myndi skógurinn breiðast með friðunninni og skóglendið stækka.

Þá má og geta þess að þarna er alstæðar góður sandur sem nota mátti í máttastólpa (steinsteypustólpa) er allt virðist benda til þess að framhlið girðingar okkar verði að byggjast á einhverju varanlegra efni heldur en hingað til, og er þá næst að hugsa um að steipa alla máttarstólpa og horn.

Þessaar athugasemdir þótti mér hlýða að láta fylgja með skýrslu þessari ef ske mátti að rétt þætti að athuga girðingarstæði þetta og undirbúning málsins að öðru leyti.

=====

Þingvallaferðin

22. júní

Hélt ég frá Selfossi og upp á Þingvöll til þess að gera við girðingar þær, sem þar eru og þótti rétt að hraða slíkri aðgerð áður en konungsheimsókninn stefndi mönnum saman. Hafði ég símleiðis þá fyrir æðimörgum dögum síðan falið Jóhanni í Skógarkoti allan undirbúning verksins, sem aðallega var í því fólgin að taka upp austari girðinguna og flytja úr og brúklega staura til hinna þriggja girðinganna, en upp á þær átti að dubba. Þetta hafði Jóhann gert, en hinsvegar átti hann líka að hafa menn til handa mér. En það hafði gengið ver, því þá var svo að segja unnið nætur og daga hjá öllum sem vettlingi gátu valdið að konungsheimsókninni, er þá þótt nokkuð komin í eindaga.

23. júní

Fór ég víða um Þingvallasveit þennan dag til þess að ná mér í menn og fékk loforð fyrir 3-4 en gjalda varð ég kr. 1.35 á tímann fullkomnum mönnum en gilda átti kaup það eins fyrir eftirvinnu og sunnudagavinnu. Fékk ég svo tvo menn til þess að byrja þennan dag og fórum við að losa vírinn af stólpunum í Vallargirðingu.

24. júní

Unnið var við sömu girðingun, teknir upp ónýtir staurar og járnstaurar látnir í staðinn.

24. júní

Unnið að hinu sama, og byrjað að strengja. Sóttist vel þennan dag, enda hafði ég 5 menn og unnið fram á kvöld.

26. júní

Þennan dag unnið frá morgni til kvölds þó að sunnudagur væri. Lokið við að strengja og festa upp á staura, en annars eftir að siga og ganga frá hliðinu sem ókomið var. Um miðnætti skrapp ég til Reykjavíkur í bifreið, en sagði mönnum mínum fyrir að byrja á girðingunnu við brúna á Flosagjá morguninn eftir.

27. júní

Hitti ég skógræktarstjóran og fékk hjá honum peninga. Brá mér svo austur seinni hluta dagsins þog höfðu menn mínir þá lokið við gjáa girðinguna svo að ekki var meira að henni gert. Um kvöldið og fram yfir miðnætti, bættum við svo betur um Vallargirðinguna, en gátum ekki loki henni.

28. júní

Hátíðisdagur á Þingvöllum og koma konungsins þangað. Var þá lokið vinnu í bráð á Þingvöllum og hafði tilhennar og ferðarinnar farið 7 dagar.

Lenti ég svo með konungsleiðangrinum, austur um sveitir og lauk þeirri ferð minni við Ölfusá. Var ég þar svo fáeina daga, taffist meðal annars við að leita að hesti, sem mér hafði horfið úr förinni. Énnig komst ég eftir því símleis að menn lögju í innflúensu upp á Þingvallásveit og myndi því erfitt að fá menn þar.

9. júlí

Hélt ég frá Selfossi og áleiðis upp á Þingvöll. Fór ég að Laugarvatni um Kvöldið.

10. júlí

Skoðaði ég girðinguna í Laugardal, vildi vita hvernig hún stæði ef ske kynni að þyrfti að gera við hana og datt því ^{hug} að bezt myndi að gera það að afloknum störfum á Þingvöllum. Í Ketilhöfða var húnslitinog gat ég lappað við það til bráðabirgðar. Að öðru leyti stóð hún ágætlega, þ.e., a.s. sá kaflinn sem ég gerði við í fyrra haust. En vitanlega þarf að ^{gera} við það sem eftir varð í fyrra, en það er upp með Stóragili frá álmunni út að Laugarvatni og upp í Stórhöfða. Út að Skógarkoti hélt ég um daginn.

11. júlí

Fór ég enn um Þingvallasveit í mannaleit, en varð lítið ágengt, því víða lágu menn enn í innflúensu. Fékk ég þó Jónas í Hrauntúni með mér og byrubum við lítilsháttar.

12. júlí

13. "
14. "
15. "

Var ég svo á Þingvöllum að gera við girðingarnar. Kom í ljós að austustu fjallfurugvirðinguna þurfti alla að taka upp. Allir hornstaurarnir ónýtir og flestir millistólparnir að engu nýtir. En efni til aðgerðar hafði ég nú úr hinum girðingunum, bæði úr þeirri, sem alveg var upplekin, svo og Vallargirðingunni, eikarstólparnir sumir reyndust nothæfir. En öll þessi vinna sóttist mér seint, því menn fékk ég ekki ~~ég ekki~~ til hjálpar nema í tvo daga og suma ekki nema part úr degi. Var og komið að slætti en en nóg að gera heima fyrir, áður en hann byrjaði.

16. júlí

Brá ég mér til Reykjavíkur, til þess að hitta Skógræktarstjóra og fá hjá honum peninga, til þess að greiða vinnulaunin. En hann bjóst við að verða brjótum á ferðinni þar eystra og koma þá með peningana.

17. 18. júlí

Var ég svo í Reykjavík.

19. - 25. júlí

Fór ég austur á Þingvöll. Vann ég svo áfram á Þingvöllum og hafði oftast nær Jónas í Hrauntúni með mér. Fékk þó menn hjá Matthiasi Þórðarsyni, fornmynjaverði dagsstundir tvær, til þess að hjálpa okkur til þess að strengja austustu girðinguna. Að öðru leyti var lokið við girðingarna, og var ég sérstaklega vel ánægður með Vallargirðinguna og þá austustu, þær eru nú sem nýjar, vandaðar vel, og munu þola allengi. Aftur á móti var ekki eins vandað til miðgirðingarinnar, enda mun ekki svara kostnaði að halda henni við. Þar er fjallfuran í litlum blóma enda skiyrdin slæm. Eftir er að taka upp eina álmuna af austustu girðingunnu. (Þeirri sem algörlega var upptekin og ónýtt)

Þennann dag (25. júlí) fékk ég símskeyti frá Eggerti í Laugardælum, að hann væri lagður á stað á hrossamarkað austur undir Eyjafjöll og vonaðist eftir mér á eftir sér. Þóttist ég nú í vanda staddur, þar sem skógræktarstjórinn var enn ekki kominn. lét ég þá leita að honum símleiddis í Reykjavík en fékk að svar að hann væri ekki í bænum. Var þá spurt um hann á Geitabergi, en þar hafði ekki orðið hans vart. Tók ég þá það ráð að skrifa honum og segja hvað í efni væri og lét bréfið bíða hans á símsstöðinni í Valhöll, svo hann fengi það, er hann kæmi þangað.

Höfðu þá til seinni ferðar minnar og veru á Þingvöllum þar farið 17.dagar.

26. júlí

Fór ég svo í markaðstúr ^t austur undir Eyjafjöll og kom til Reykjavíkur 4. ágúst.

6. águst

Hitti ég skógræktarstjórann og talaðist þá svo um að ég færi með honum austur í Laugardal, þriðjudaginn 9 ágúst en það dróóst fram á föstudag og beið ég þann tíma í Reykjavík.
(samtals 6 daga)

12. águst.

Héldum við austur. Áðum á Þingvöllum, borguðum þá sumum mönnum og skoðuðum girðingannar. Að Laugarvatni héldum við um kvöldið

13. - 19. águst.

Unnið við landmælingar í Laugarvatns- og Snorrastabagirðingunum og töfðumst vegna rigningar. (Samtals 8 dagar)

20. águst.

Haldið frá Laugarvatni og út á Þingvöll. Hélt skógræktarstjóri áfram en ég varð eftir í Skógarkoti.

21. águst.

Sunnudagur og beiljandi slagveðurs-rigning. Hreyfði ég mig hvergi.

22. ágúst.

Hélt ég suður til Reykjavíkur. (Samtals 3 dagar)

Var ég svo í Reykjavík og beið eftir því að fara með Skógræktarstjóranum upp í Vatnaskóg. En það dróst að hann yrði ferðbúinn 30. ágúst fékk ég bréf frá skógræktarstjóranum dagsett 29. Þar sem hann tilkynnti mér að ég ætti ekki að fara upp í Vatnaskóg. Sá ég þá ekki annað réttara en að fara austur og heim til mín að Selfossi.

1. september.

Fór ég upp að Lögbergiog austur að Selfossi daginn eftir. Höfðu þá í bíðinna og ferðinna farið 11 dagar.

12. okt.

Fór ég suður að Vífilsstöðum og hlúðir þar að fræplöntum. Fékk ég mann hjá ráðsmanninum mér til aðstoðarjög lukum við þessari aðhlyningu. Í bifreið var ég báðar leiðir.

Reykjavík 1. nóv. 1921

Einar Sæmundssen